

PROJECT X

FEESTJE

RECONSTRUCTIE RELLEN IN HAREN

Haren leek op bijna alles voorbereid, die 21ste september. Toch overspoelden, aangewakkerd door een Facebook-oproep, duizenden jongeren het dorp. Waarna de avond uitliep op rellen, vernielingen en plunderingen. Wat ging er zo verschrikkelijk mis?

Door Arnoud Bodde en Goos de Boer (beiden RTV Noord), Henk Blanken, Jantina Russchen, Bas van Sluis en Mick van Wely. De foto's zijn van Kees van de Veen.

Nog weinig lijkt er loos als districtschef Cor de Lange op het gemeentehuis van Haren een verontrustend telefoontje krijgt: op straat loopt het toch nog uit de hand. Op zijn kamer zagen burgemeester Rob Bats en enkele leden van het crisisteam even eerder nog een zingende en joelende menigte jongeren, bij *De Wereld Draait Door* nota bene in beeld gebracht door 'jakhals' Jelte. Presentator Matthijs van Nieuwkerk maakte zich er onuitsprekend vrolijk over: en dat allemaal, zei hij, 'om de burgemeester te stangen'.

Op de derde verdieping aan het Raadhuisplein geeft de burgemeester, de pas vier maanden eerder benoemde VVD'er Bats, even na acht uur toestemming de mobiele eenheid in te zetten. Tien minuten later verlaat politiethef Ron Schaftenaar het crisiscentrum. Hij wil weten wat er op straat speelt, hij wil naar zijn mensen toe, naar het kruispunt van de Stationsweg en de Jachtlaan, waar de jolige sfeer blijkt om te slaan. Een knul met stekelhaar sloop een straatnaambordje. Zwaar vuurwerk knalt. Een brandje laait en. Andere jongens rukken aan een lantaarnpaal die heen en weer zwiept.

Meens is het grimmig. Honderden op elkaar gepakte

jongeren voelen dat en laten zich van de kruising wegduwen. Sommigen schieten angstig een tuin in, waar ze door bewoners van de Jachtlaan uit weggejaagd worden. Tegelijkertijd stellen galeriehouder Hein Frima en ondernemer Rik-Jan Wesselink vast dat andere jongens bivakmutsen, capuchons en witte plastic maskers over hun hoofd trekken en juist naar de kop van de Stationsweg toelopen.

Daar klinkt de enorme knal van zwaar vuurwerk. Alsof het zo afgesproken is, vliegt een eerste dranghek door de lucht. Circa vijftien agenten 'met platte pet' trekken zich terug. Ze krijgen een regen van flessen, fietsen en verkeersborden op zich af. Doodsbenauwd roepen ze om versterking. Ze kunnen amper voorkomen dat de horde de Stationsweg in dendert.

In zijn tuin op de hoek van de straat schreeuwt huisarts Bert Vries - hockeystick in zijn handen - het uit: 'Waar blijft die ME nou? Ze zijn met veel te weinig.'

Het is vrijdagavond, 21 september, 20:49 uur.

Sweet 16

Donderdag 6 september
Merthe Wuehstuis is een Haren meisje. Ze gaat naar het

Maartens College. Verdient wat bij in de supermarkt. Ze is vijftien jaar oud, bijna zestien. Een meisje in een keurig Gronings dorp dus, dat op donderdag 6 september rond half tien 's ochtends al haar vrienden uitnodigt voor haar *sweet 16 party*.

Twee weken later zijn Merthe en haar feestje wereldnieuws.

In een plansoep op de hoek van haar straat verzorgt een roedel satellietwagens live-reports. Ruim 1,1 miljoen mensen zien jakhals Jelte inbreken bij DWDD. Via internationale persbureaus haalt Merthe de headlines van Spanje tot Nieuw-Zeeland. CNN bericht over haar. Kranten van Londen tot Moskou schrijven over Merthe.

'En ik ben niet eens op vrijdag jarig', twitterde ze nog, vlak nadat alles begon.

Wanneer alles begon?

In de media wordt Merthe getypeerd als het onhandige wicht dat 'verga' de uitnodiging voor haar feestje op 'privé' te zetten. Dat klinkt naïef, maar klopt niet.

Op Facebook staan uitnodigingen standaard op 'privé'. Je moet ervoor kiezen om ze 'openbaar' te maken. Dat doet Merthe als ze met het aanklikken van een vinkje haar feestje zichtbaar maakt voor iedereen op Facebook, voor

een miljard wereldburgers dus.

Als een vriend van een vriend ook al zijn vijfhonderd vrienden uitnodigt voor Merthes feestje, loopt het storm. In plaats van tientallen vrienden en vriendinnen, worden duizenden onbekenden uitgenodigd. Heel even ziet Merthe er nog de humor van in. 'Wordt een gezellig feestje, de 21ste, maar 3500 mensen', twittert ze. Maar dan verwijrdt ze de uitnodiging van Facebook.

Project X Haren

Vrijdag 7 september
Jesse Hobson heeft geen benul wie Merthe is. Hobson is een winkelbediende en computerfanaat in Christchurch, Nieuw-Zeeland. Op verzoek van 'een Nederlander' die hij kent van een internetgame en die schuilgaat achter de naam 'de der Führer' of 'Peter Petersen', maakt Hobson op Facebook een event: aan voor Merthe.

Hobson doopt de pagina 'Project X Haren'. Dat verwijrdt naar de Amerikaanse speelfilm *Project X*, die op 1 maart in Nederland in première ging. In de film geven drie sullige vrienden een feestje dat gierend uit de hand loopt - overigens niet omdat ze sociale media gebruiken; ze werven via

de advertentie *Craigslist* en een lokaal radiostation. Meer dan duizend jongeren komen opdagen bij de villa. Meisjes duiken topless het zwembad in. Er is drank, veel drank. En stampende muziek. Als een kapotgeslagen tenniskabouter vol blijkt te zitten met xtc-pillen, gaan alle remmen los. Een woeste lilliputter rijdt een Mercedes het zwembad in. Voordat de politie kan ingrijpen, wordt de villa gesloopt.

Vrijwel meteen nadat Hobson Merthes feestje heeft gekaapt - als een soort digitale joyrider - is 'Project X Haren' een hit. 'Hier gaan we heen!', schrijft Boudewijn 'NO-DIG AL JE VRIENDEN UIT', tikt Delano. 'Heb 300+ mensen uitgenodigd', noteert Pieter. 'Ik ga hier ook gewoon svs heen. Ik wil echt weten wat voor chaos dat word daar', reageert Sjaak. Jongeren juttten elkaar op. Willen weten of er nog een *afterparty* komt. In de stad Groningen worden flyers verspreid. Er hangt iets in de lucht dat zweemt naar een rel. 'Wreed' vinden ze het, of 'bruuu', zo'n feest dat niemand geeft maar er toch komt.

Ook op Twitter gaat het virus rond. Eerst vooral rond Groningen, maar al snel van Zeeuws-Vlaanderen tot Heerenveen. Elke dag komen er tweehonderd nieuwe berichten of reacties op Facebook bij, soms verwijrdt naar YouTube-

filmmpjes die oproepen naar Haren te komen, zoals de 35 seconden lange clip van de 18-jarige ex-student en vakkenvuller Jasper Slofstra uit Roden. Het aantal uitnodigingen voor Merthes feestje loopt al snel in de tienduizenden. Duizend jongeren klikken aan dat ze zullen komen; na een week zijn het er al 2400. Als Merthe vraagt of Hobson het Facebook-event uit de lucht wil halen, weigert de Nieuw-Zeelander botweg: 'Eat shit'. 'Eet poep.'

Tot de oude media, kranten, radio en televisie, of de nieuwste Nu.nl, dringt het allemaal gelukkig nog niet door. Of toch wel?

Onder welke steen leef jij?

Zaterdag 8 september
Haren, een paar kilometer onder Groningen, is een dorp met 18.454 inwoners en twee huis-aan-huis-bladen. Hein Bloemink is hoofdredacteur en enig verslaggever van *Haren de Krant*. Op zaterdag 8 september krijgt hij per email een tip van een bezorgde moeder die door haar dochters ('die het wel spannend vinden') op Merthes feestje is geweest. Bloemink begrijpt maar half wat er aan de hand is, en belt